

DÜNYA TARİHİNDE SALGINLAR

Nebahat GÖREN*

Salgın; kısa bir zaman dilimi içerisinde çevredeki insanların, hayvanların ya da bitkilerin büyük bir bölümüne bulaşan hastalık olarak tanımlanmaktadır. İnsanlık tarihinin geçirdiği en ölümcül salgın hastalık kara ölüm adıyla anılan vebadır. Avrupa'nın 1347-1351 tarihleri arasında maddi ve manevi büyük bir yıkım yaşamasına neden olan veba salgını, yetmiş beş ila yüz milyon arası kişinin ölümüyle sonuçlanmıştır. Böylelikle veba, tarihte büyük yankı uyandıran bir salgın haline gelmiştir. Meksika'da ortaya çıkan kanamalı ateş salgınları ise (1545-1548), beş ila on beş milyon civarında insanın canını almıştır. Vebanın bir başka türü olan İspanyol Vebası, İspanya'da ağır kayıplara yol açmış olup yetmiş altı bin kişinin ölümünden sorumlu tutulmuştur. Diğer bir salgın, Asya ve Avrupa kıtalarına sirayet eden koleradır. Kolera, vibrio cholera adlı bakteri aracılığıyla bağırsakta iltihabi bir durum yaratmaktadır. 1899-1923 yılları arasında bin beş yüz kişi kolera yüzünden hayatını kaybetmiştir. Karşımıza çıkan bir başka salgın da günümüzde olağan kabul edilen çiçek hastalığıdır. Her yaşta ve cinsten bireyin vücudunda iri kabarcıklar şeklinde seyir eden, iz bırakması kuvvetle muhtemel ateşli ve bulaşıcı bir salgın türüdür.

Dünyanın en büyük salgınlarından biri olan ve 1918-1920 yılları arasına damga vuran İspanyol gribine H1N1 virüsünün ölümcül bir alt grubu yol açmıştır. Bu hastalık on sekiz ay içerisinde elli ila yüz milyon arasında insanın ölümüne sebep olmuştur. Birinci Dünya Savaşı'nın son aylarında tüm dünyayı kasıp kavuran bu salgının, savaşın sona ermesinde etkili olduğu düşünülmektedir. Yine nezle biçiminde tezahür eden domuz gribi, 1957-1958 yıllarında iki milyon kişiyi öldürmüştür. 1889-1890 yıllarında Hong Kong gribi ve 1968-1969 arasında domuz gribi yüzünden bir milyon insanın yaşamı sona ermiştir. Ölüm sayısı 2009'da iki yüz seksen dört bin olarak kaydedilmiştir. 2002-2003 yıllarında Asya ve Kanada'da etkili olan akut solunum yolu bozukluğu, Korona virüsün sebebiyet verdiği bir hastalık olarak bilinirken 2010 yılına gelindiğinde bir milyon sekiz yüz bin insan AIDS yüzünden yaşamını yitirmiştir. 2014 yılı itibarıyla yaklaşık otuz altı milyon dokuz yüz bin insanın HIV pozitif olduğu ortaya çıkmıştır. Batı Afrika'da 2013-2016 döneminde patlak veren Ebola, on bir bin üç yüz kadar insanın canına mal olmuştur. Bu sayı 2016 yılında toplam yirmi sekiz bin altı yüz on altıya ulaşmıştır. Son olarak 2019'dan günümüze devam eden Çin yeni tip Korona virüs salgını bulunmaktadır. Çin'in Vuhan kentinde ortaya çıkan bu virüsün yaygın belirtileri; kuru öksürük, yüksek ateş ve tat kaybıdır. Sonrasında zatürreye evrilen bu virüs çok kısa bir sürede yayılmıştır. 26 Mart 2022 itibarıyla dünya genelinde dört yüz seksen milyonu aşan vaka sayıları ortaya çıkmış, altı milyonun üzerinde ölüm görülürken dört yüz on dört milyondan fazla kişi sağlığına kavuşmuştur.

Yukarıdaki veriler, ansızın meydana gelen ve hızla yayılan salgınların insan hayatına karşı bir tehdit unsuru oluşturduğunu gözler önüne sermektedir. Geçmişten günümüze insanlık pek çok salgın hastalıkla mücadeleye girişmiş ve sosyal, beşeri, ekonomik alanlarda hastalıkların etkisini derinden hissetmiştir. Henüz sona ermeyen Kovid-19 salgını süreci için temenniler yeni bir dalgayla karşılaşılması yönünde olsa da tarih, bunun pek mümkün olmadığına işaret etmektedir.

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Üçüncü Sınıf Öğrencisi